

Fylkesmannen i
NORDLAND

Verneplan for Lofotodden nasjonalpark

Møte i styringsgruppa 29. april 2014

- vinner til Nordlands beste

Juridisk bindende

- Verneforskrift
- Avgrensning av verneområdet – kart
- (*Enkelte deler av forvaltningsplanen*)

Verneplan - oppbygning

1 Innledning

- 1.1 Bakgrunn for arbeidet
- 1.2 Ytre planavgrensning
- 1.3 Administrative og demografiske forhold
- 1.4 Lovgrunnlag for planarbeidet
- 1.5 Mål for planarbeidet
- 1.6 Arbeidsform

2 Områdebeskrivelse – verneverdier og brukerinteresser

- 2.1 Miljøverdier
- 2.2 Kulturminner og kulturhistorie
- 2.3 Brukerinteresser
- 2.4 Spesielle utfordringer i planområdet
- 2.5 Kommuneplaner

3 Forslag til vern

- 3.1 Forslag til avgrensning
- 3.2 Forslag til verneforskrift for Lofotodden nasjonalpark
- 3.3 Kommentarer til forslag til forskrift for Lofotodden nasjonalpark
- 3.4 Konsekvenser av verneplanen

4 Forvaltning og oppsyn

- 4.1 Forvaltningsmyndighet
- 4.2 Rådgivende utvalg
- 4.3 Forvaltningsplan
- 4.4 Oppsyn

Foto: Ola W. Krogh

1 Innledning

- Bakgrunn
- **Om kommunene**
- Lovgrunnlag og mål for verneplanen
 - **Begrunnelse fra Moskenes kommune**
 - Mål i naturmangfoldlovens § 33
 - Landskap
 - Naturhistorie (geologi)
 - Naturtyper og arter
 - Kulturminner
- Verneprosessen

2 Områdebeskrivelse

- Verneverdier
 - Miljøverdier (landskap og geologi, naturmiljø, fugl), Kulturminner og kulturhistorie
- Brukerinteresser
 - Reiseliv
 - Landbruk
 - Friluftsliv, jakt og fiske
 - Fiskeri
 - Drikkevannskilder
 - Hytter
 - Forsvarets virksomhet

Foto: Bjørn Harald Larsen

3 Forslag til vern

- Avgrensning av området på kart.
- Verneforskrift med kommentarer
- Konsekvenser for brukerinteresser

Forskriftsmal for nasjonalparker

Forskrift om vern av Lofotodden nasjonalpark i Moskenes og Flakstad kommune i Nordland fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf.§ 35 og § 62.
Fremmet av Klima- og miljødepartementet

§ 1. Avgrensning

Nasjonalparken berører følgende gnr/bnr:

Moskenes kommune:

Flakstad kommune:

Nasjonalparken dekker et totalareal på ca. 109 km², hvorav ca. 15 km² er sjøareal.

Grensene for nasjonalparken fremgår av vedlagte kart i målestokk....., datert Klima- og miljødepartementet.....20..... De nøyaktige grensene for nasjonalparken skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Moskenes og Flakstad kommuner, hos Fylkesmannen i Nordland i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Lofotodden nasjonalpark er å bevare et stort naturområde som inneholder et særegent naturmangfold med særlig vekt på landskap uten tyngre naturinngrep, naturtyper, arter og geologiske forekomster.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- et unikt og kystalpint landskap med svært stor landskaps- og naturhistorisk verdi.
- representative og særegne økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser
- genetiske særtrekk hos fjellplanter i ett av områdene i Norge som har vært isfritt lengst og hos oseaniske arter på nordgrensa av sitt utbredelsesområde.
- viktige naturtyper som ur og rasmak, kalkrike kystfjell og sanddyner
- artsrike områder i naturtypene kulturmarkseng og boreal hei
- leveområde for flere trua arter, herunder krykkje, teist, toppskarv og beitemarkssopp
- verdifulle kulturminner
- et viktig referanseområde for å studere utvikling i naturen, spesielt knyttet til geologiske prosesser, klimaendring og betydning beite har for etablering av skog i nordlige områder med oseanisk klima.

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3. Vernebestemmelser

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

1. Landskapet

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, gjerding, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging boring, bryting av stein, mineraler og fossiler, fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, løyper o.l. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i 1.1 er ikke til hinder for:

- a) Vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.
- b) Drift og vedlikehold av nødhavna på Hell.
- c) Vedlikehold av stier, skilt, bruer og liknende i samsvar med **forvaltningsplan, jf. § 5.**

Teiknforklaring

- Deiis varda st
- Merka st (vasta)
- Umerka st
- Grenseforskg Lafotóðer

Teiknforklaring

- Deiis varda st
- Merka st (varta)
- Umerka st
- Grenseforskg Lafotoðren

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) Ombygging og mindre utvidelse av bygninger, i samsvar med retningslinjer i **forvaltningsplanen**, **jf. § 5**.

-Miljøvennlige materialer benyttes.

-Ombygging som medfører bruksendring vil normalt ikke tillates

-Rammer for ombygging og utvidelse av bygninger:

- Bebygd areal skal ikke overstige 60 m². I dette arealet inngår også eksisterende uthus og utedo med maksimalt totalt bygningsareal på 12 m².
- Taktekking skal utføres med materialer som gir en mørk og matt fargevirkning, ikke reflekterende materiale.
- Hytta/huset beises/males i tradisjonelle farger, rød eller hvit.

-I tilfeller der bygningene har kulturhistorisk verdi vil tilbakeføring til original utforming og fargebruk være innenfor vedlikeholdsbegrepet. Opprinnelig utforming og fargebruk må kunne dokumenteres.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- b) Oppføring av frittstående bygning som skal benyttes til uthus/utedo, i samsvar med retningslinjer i **forvaltningsplanen, jf. § 5.**
- c) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.

-Utforming av uthus/utedo:

- Bygges av trematerialer
- Maksimal gesimshøyde skal ikke overstige 2,2 m
- Dersom bygningen skal males eller beises skal det brukes miljøvennlig maling og mørke naturfarger.

-For uthus (ev med utedo) skal bebygd areal ikke overstige 12 m²

-Størrelse på frittstående utedo skal ikke overstige 3 m² bebygd areal.

-Det vil kunne gis tillatelse til maksimalt to bygninger pr tomt.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

d) Bygging av bruer, legging av klopper og sikringstiltak langs stier, i samsvar med **forvaltningsplan, jf. § 5.**

e) Oppsetting av skilt og merking av stier, i samsvar med **forvaltningsplan, jf. § 5.**

f) Etablering av landfester for fiskeredskaper

- Bruer skal bygges som enkle stokkbruer eller hengebruer
- Følgende stier kan forsterkes:
 - Å-Stokkvika
 - Vindstad-Bunes
 - Selfjorden-Horseidet
 - Kjerkfjorden-Horseidet
 - Torsfjorden-Kvalvika
- Det kreves tillatelse fra grunneiere og rettighetshavere
- Merking av aktuelle løyper skal utføres som tradisjonell vardemerking uten bruk av maling.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

g) Oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendig for landbruksdrift i samsvar med **forvaltningsplan, jfr. § 5.**

- Oppsetting av gjeterhytte må være nødvendig for beitenæringa for at forvaltningsmyndigheten skal kunne innvilge tillatelse.
- Gjeterhytter skal ikke overstige 25 m² grunnflate inklusive uthus og utedo. Bygningen skal ha mørke farger, matt og mørkt tak eller torvtak
- Plassering av gjerder og saltsteiner i våtmarksområder og nær bekker og elver bør unngås.
- Det vil bli satt krav til porter eller gjerdeklyv dersom gjerder krysser turstier.
- Saltslikkesteiner kan plasseres ut uten søknad etter kart vedlegg xx. Utplassering av saltslikkesteiner på nye steder må omsøkes.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- h) Bruksendring av eksisterende bygninger.
- i) Rivning av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.
- j) Oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdselen til sjøs.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

k) Oppføring av flytebrygger og husvære åpent for allmennheten ved besøkspunkt, i samsvar med **forvaltningsplan jf. § 5.**

- Det vil ikke gis tillatelse til å sette opp åpent husvære for allmennheten fra Refsvika og nordover på yttersida.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

l) Oppføring av inntil 2 bygninger på gamle tufter på Ånstad og Tuv, oppføring av 1 bygning på tuft vegg i vegg med eksisterende bolig på Bunes, i samsvar med **forvaltningsplan § 5.***

***Alternativ avgrensning kan vurderes ved at Tuv og Ånstad tas ut av nasjonalparken, det kan sendes to alternativ på høring.**

- Der det i forskrift åpnes for gjenoppbygging på gamle tufter og åpent husvære for allmennheten skal utformingen av bygningen være etter lokal og tradisjonell byggeskikk. Den gamle grunnmuren setter rammene for størrelsen av bebygd areal. Huset bygges med inntil 2 etasjer, og utformes mest mulig likt det opprinnelige huset som stod på tufta.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

m) Bygging av enkle gapahuker, i samsvar med retningslinjer i **forvaltningsplan, jf. § 5.**

-Utforming av gapahuk:

- Bygges av trematerialer
- Maksimal gesimshøyde skal ikke overstige 2,2 m
- Dersom bygningen skal males eller beises skal det brukes miljøvennlig maling og mørke naturfarger.

-Gapahuken skal ha maksimalt 3 vegger og være åpen for allmennheten og bebygde areal skal ikke overstige 12 m²

2. Plantelivet

2.1 Vern av plantelivet.

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1. er ikke til hinder for:

- a) beiting.
- b) skånsom bruk av trevirke til bålbrekking.
- c) plukking av bær og matsopp.
- d) plukking av vanlige planter til eget bruk.

- e) Uttak av fremmede treslag, vedhogst og rydding av lauvskog i samsvar med retningslinjer i **forvaltningsplanen, jf. § 5.**

Forvaltningsplan – hogst/rydding

- Alle stubber skal være lavest mulig og ha vannrett snitt for å unngå klauv-, mule- og jurskader på beitedyr.
- Hogstavfall skal ryddes sammen og brennes.
- Det må utvises forsiktighet under arbeidet slik at ikke den stedege vegetasjonen får unødig skade, motoriserte fremkomstmidler må omsøkes.
- Eldre trær knytta til gamle hager på yttersida bør få stå.

Forvaltningsplan – brenning av hogstavfall

- Planlegg godt hvor det skal brennes, og ta hensyn til naturtypen.
- Bålplassene skal legges i forsenkninger i terrenget på mest mulig triviell vegetasjon.
- I forkant av brenning skal det ringes varsel til nødsentralen 112 for å hindre uttrykning.

3. Dyrelivet

3.1 Vern av dyrelivet.

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vatn er forbudt.

Foto: Espen Henriksen

3.2 Bestemmelsen i pkt 3.1 er ikke til hinder for:

- a) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- b) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Rettighetshavers rett til å ta bort egg og dun i samsvar med gjeldende lovverk.

3.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere.

Foto: Mia Husdal

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

4.2 Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:
Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

5. Ferdsel

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsel

Bestemmelsene i denne forskriften er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan.

Forvaltningsplan

- Eksempel på organisert ferdsel/ferdselsformer som kan skade naturen: gjentatte turer til samme mål, guida toppturer, toppturtrim, større idrettsarrangement, riding, grotting.
- Ved usikkerhet om aktiviteten kan skade naturmiljøet skal forvaltningsmyndigheten kontaktes.

5.3 Sykling og organisert bruk av hest

Sykling og organisert bruk av hest er tillatt på veier, samt traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen.

Forvaltningsplan

Ikke kommet innspill på traséer for organisert bruk av hest eller sykling.
- Innspill om traséer vil vurderes i høringsperioden.

5.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Miljødirektoratet ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og løyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 Bestemmelsen i pkt 6.1 er ikke til hinder for:

-
- Motorferdsel i sjø.
 - Motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
 - Motorferdsel for uttransport av syke/skadde bufe i medhold av lov om dyrevelferd. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) Øvingskjøring for formål nevnt i pkt. 6.2 b).
- b) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med bufehold.
- c) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med hogst etter pkt. 2.2 e).
- d) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varer og utstyr til hytter.
- e) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
- f) Bruk av beltekjøretøy på vinterføre eller luftfartøy for transport av varig forflytningshemmede til egen hytte i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt, samt lagring av materialer og gjerdeutstyr o.l. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Bruk av sand og liknende til snøsmelting.

7.3 Støy

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly o.l. er forbudt.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhets hensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 7. Forvaltningsmyndighet

Klima og miljødepartementet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

(Samiske interesser skal ivaretas i den forvaltningsordning som etableres.)

§ 8. Rådgivende utvalg

Det skal opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

Forvaltningsplan

- Utdyper og konkretiserer verneforskrifta
- Tematisk gjennomgang
- Forvaltningsmål og bevaringsmål
- Forvaltning av området og tiltak som kan være aktuelle

Forvaltningsmål: Nasjonalparken skal kunne oppleves gjennom enkelt, naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging og med fokus på sporløs ferdsel.

Bevaringsmål: Stien fra Torsfjord til Kvalvika skal ikke øke i bredde.

Forslag til tiltak

- Lage en plan for forsterking av stier for å vite hvilke deler av stiene som det bør gjøres noe med, samt hvilke metode som bør brukes på de forskjellige stedene: Bunes, Horseidet, Ågvatnet, Kvalvika.
- Forsterke følgende stier:
 - Å-Stokkvika
 - Vindstad-Bunes
 - Selfjorden-Horseidet
 - Kjerkfjorden-Horseidet
 - Torsfjorden-Kvalvika
- Beiting i Kvalvika, Bunes og Horseidet
- Fjerning av fremmede treslag
- Fjerning av plastsøppel i Kvalvika, Bunesstranda, Horseidet og Refsvika
- Øke SNOs aktivitet i Lofoten, jobbe for en egen SNO-stilling til Lofoten.
- Sette opp informasjonsplakater ved innfallsportene.
- Formidle kulturhistorien på yttersida ved nasjonalparksenter?
- *Restaurering støanlegget på Ånstad?*

Framdriftsplan

- April 2014: møte med referansegruppa og styringsgruppa
- Verneplan og forvaltningsplan sendast til Miljødirektoratet for fagleg godkjenning
- Høyring av forslag til verneplan og forvaltningsplan
- Oppsummering av høyring og behandling i styringsgruppa, ev referansegruppa
- Behandling i kommunestyret
- Tilråding frå styringsgruppa og kommunestyret sendast til Miljødirektoratet og Klima og - Miljødepartementet for endelig behandling
- Ev vedtak av kongen i statsråd

